

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา

เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี*

ว่าที่ ร.ต.หญิง พีรดา ชื่นชูชน**

คำสำคัญ : บทบาทผู้นำท้องถิ่น/การส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงจากลักษณะดั้งเดิมไปสู่ความทันสมัย อันจะเห็นได้จากการขยายตัวหรือการเติบโตของชุมชนเมือง การมุ่งพยายามพัฒนาประเทศโดยการเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ อันประกอบไปด้วย การเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม การใช้แรงงานเครื่องจักรหรือเครื่องทุ่นแรงมาแทนแรงงานมนุษย์ ทำให้ความจำเป็นในการใช้แรงงานจำนวนมาก ๆ ในการประกอบการผลิต หรือการประกอบอาชีพลดน้อยลงไป ระบบครอบครัวในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีขนาดเล็กลง ครอบครัวแบบขยายเดิมเคยเป็นลักษณะเด่นและเอื้ออำนวยประโยชน์ในทางการผลิตก็เริ่มลดความสำคัญลง ความจำเป็นที่จะต้องมีการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยของสมาชิกบางคนในครอบครัวแบบขยายเพิ่มจำนวนมากขึ้น และต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งไม่อาจจะอยู่ในวิสัยที่ผู้สูงอายุจะทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ในขั้นตอนสุดท้ายของชีวิตที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งหรือพลังของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น ๆ จะมีผู้สูงอายุอยู่เป็นจำนวนมากก็ตามตลอดจนจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่ม

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ **บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี** โดยรองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ จุลปานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สังคมมองว่าผู้สูงอายุจำเป็นต้องเป็นปัญหา หรือเป็นภาระต่อสังคม โดยส่วนรวม ทั้ง ๆ ที่ผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้ที่สั่งสมประสบการณ์และความรู้มาตลอดชีวิต เป็นผู้ที่เคยผ่านปัญหาและอุปสรรคมากมาย ตลอดจนการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมมาก่อน จึงให้ผู้สูงอายุนั้นสามารถที่จะคาดคะเนเหตุการณ์ได้อย่างรอบคอบและเท่าทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีศักยภาพและความสามารถเฉพาะตัวที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ และพร้อมที่จะทำงานเพื่อสังคมอีกต่อไป แม้จะเป็นวัยที่เกษียณอายุการทำงานแล้วก็ตาม

ดังนั้นรัฐบาลจึงตระหนักเห็นถึงปัญหาและให้ความสำคัญแก่ประชากรสูงวัยมาโดยตลอดตั้งแต่เห็นได้จากการกำหนดแผนระยะยาวแห่งชาติสำหรับผู้สูงอายุ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2525 – 2544 ที่ได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุในฐานะเป็นผู้ให้การสนับสนุนแก่สังคม ดังนี้ คือ (แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2525- 2554, น. 13-18)

1. ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมตามความถนัด และตามความสามารถของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะบทบาทของผู้สูงอายุในฐานะเป็น “ผู้ให้” เช่น เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ และความชำนาญงานให้แก่ผู้อื่น บทบาทเช่นนี้ย่อมเป็นผลให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในตนเองและเห็นคุณค่าของตนเองตลอดจนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมในรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ต่อสาธารณชน เพื่อให้สังคมยอมรับบทบาทของสูงอายุมากขึ้น

2. ให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การอบรมผู้สูงอายุในวิธีการเลี้ยงเด็ก เพื่อให้ผู้สูงอายุนั้นมีบทบาทร่วมในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

3. ปรับปรุงกฎระเบียบของราชการให้มีความเหมาะสมและคล่องตัวที่จำนำความสามารถของผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้เป็นบทบาทเป็นที่ปรึกษา เขียนหนังสือเอกสารทางวิชาการในเชิงรวบรวมข้อมูล แนวปฏิบัติ วิธีการแก้ไขในการปฏิบัติงานเฉพาะเรื่องต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก

4. จัดทำสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำในด้านการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุ ให้รู้จักวิธีและรักษาการป้องกันสุขภาพของตนเอง ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตใจ รวมทั้งให้รู้จักบทบาทและหน้าที่ของการเป็นผู้สูงอายุที่ดี

5. มีการยอมรับบทบาทของผู้สูงอายุมากขึ้น ทั้งในระดับครอบครัวและสังคม รวมทั้งล้มเลิกความเชื่อเดิมที่จำกัดบทบาทผู้สูงอายุไว้เพียงการไปวัด และเลี้ยงหลานให้ได้มากที่สุด

ดังนั้นจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่า ผู้สูงอายุในชนบทยังเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความสามารถในการที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ และมีความพร้อมในการที่จะนำศักยภาพที่มีอยู่นั้นมาใช้บทบาทเป็น “ผู้ให้” กับชุมชนและสังคมได้ ประกอบกับผู้สูงอายุในชนบทเองก็มีความต้องการที่จะช่วยเหลือชุมชนและต้องการที่จะมีกิจกรรมร่วมกับสังคมตามกำลังและศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งการแสดงบทบาทขึ้นอยู่กับความถนัด ความสามารถ และประสบการณ์ที่ผู้สูงอายุมีในแต่ละบุคคลหรือที่เราเรียกว่า “ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ” และโดยลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน และจากการที่ผู้สูงอายุได้มีบทบาทและสถานภาพทางสังคมก็ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีความหมายต่อสังคม ไม่เป็นผู้ไร้บทบาท เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถที่จะส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อศึกษาปัญหาการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุให้สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อชุมชน 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่ส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาถึงการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ในตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และศึกษาถึงแนวทางแก้ไขปัญหา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิธีการวิจัย
2. การศึกษาเอกสาร
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
4. แนวการสัมภาษณ์เจาะลึก
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความ

วิธีการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการศึกษา
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยศึกษาสอบถามข้อมูลจากประชาชนผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มีดังนี้ 1) บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ในฐานะเป็นผู้เอื้อกระบวนการ (Facilitator) สำหรับบทบาท อำนาจ หน้าที่ในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2546) และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542) เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจ หน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนระบบเศรษฐกิจของชุมชนในด้านการเป็นพี่เลี้ยงหรือเกื้อหนุนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ระบบเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับอำนาจการตัดสินใจอย่างอิสระในการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่นในการวางแผนทางกลยุทธ์ หรือ แนวนโยบายในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจชุมชน ธุรกิจต่าง ๆ ในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นในบทบาทนี้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถดำเนินการในบทบาทอำนาจหน้าที่ในลักษณะของการเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้เอื้อกระบวนการ ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มที่อยู่ในโครงการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการเป็นผู้ให้บริการความรู้ในลักษณะของการส่งเสริมกิจกรรมการจัดอบรมพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตแบบพอเพียง หรือในรูปแบบการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถนอกพื้นที่หรือหน่วยงานอื่นมาให้ความรู้ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มเกษตรกร มีการนำไปทัศนศึกษานอกพื้นที่ตามสถานที่แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มแม่บ้าน เข้าใจถึงภาพรวมและหลักการสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ ในการปฏิบัติต้องมีกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุใน

ชุมชนที่สอดคล้องและอ้างอิงกับตัวแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น แผนการดำเนินงานประจำปี หรือแผนพัฒนาสามปี รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในรายละเอียดของแผนการปฏิบัติงานและเชื่อมประสานกับหน่วยงาน/ส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน และเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการผลผลิตของชุมชนให้เกิดผลในระดับของการนำไปใช้ 3) บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ในฐานะเป็นผู้เชื่อมประสานเครือข่าย (Net worker) กระบวนการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จและเกิดความยั่งยืนในระยะยาว ระบบเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนนับว่าเป็นกลไกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยการใช้ระบบเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งและมีระบบการประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเครือข่ายในชุมชนอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องจะเกื้อหนุนต่อการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบพอเพียงของชุมชน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนออภิปรายดังนี้

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทั้งหมด เห็นด้วยกับการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นถึงความตระหนักในปัญหาการเป็นสังคมผู้สูงอายุของไทย ซึ่งนับวันจะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่ตามมาคือ อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุสูงขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งความตระหนักของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัญหาดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 283 ระบุว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุจำนวนน้อย (1-2 กิจกรรม) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและจำนวนบุคลากร โดยผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุได้หลายกิจกรรม มากกว่าเทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล

ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวนบุคลากรมาก ก็มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุได้หลายกิจกรรมมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวนบุคลากรน้อย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมการจัดหางานที่มีภารกิจสำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมการมีงานทำสำหรับประชาชน จะได้ทำงานเชิงบูรณาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ในการดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

สรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี พบว่าบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปผลการวิจัยเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1) คุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา คือ เทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งเกินกว่าครึ่ง มีจำนวนบุคลากรน้อยกว่า 50 คน โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 36-45 ปี

2) ความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ 2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.99) มีทัศนคติเห็นดีกับการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้เหตุผลว่า ผู้สูงอายุจะได้มีรายได้และไม่เป็นภาระของครอบครัวส่วนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลว่า ผู้สูงอายุควรพักผ่อน 2.2 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นดีกับการส่งเสริมการมีงานทำเห็นว่า อายุที่เหมาะสมกับการเกษียณอายุคือ 60 ปี และอายุที่เหมาะสมที่จะรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน คือ 55 – 65 ปี โดยมีลักษณะการจ้างงานคือ การรับงานไปทำที่บ้าน และควรกำหนดอัตราค่าจ้างใหม่สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งการส่งเสริมการมีงานทำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ คือ การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพอิสระให้แก่ผู้สูงอายุ และการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการประกอบอาชีพผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

3) บทบาทและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ 3.1 ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.77) มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ 1-2 กิจกรรม โดยเป็นกิจกรรมการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการประกอบอาชีพผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมา คือ การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพอิสระให้แก่ผู้สูงอายุ 3.2 ในอนาคตสิ่งแรกที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่พร้อมจะทำงาน และการเตรียมความพร้อมแก่ผู้สูงอายุในการกลับเข้าทำงานโดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น 3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.63) มีความพร้อม เพียงพอในการดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุโดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประเภท จำนวนบุคลากร และอายุเฉลี่ยของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

5) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ กล่าวคือ บทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในที่นี้อธิบายได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุได้หลายกิจกรรมมากกว่าเทศบาล และเทศบาลมีบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุได้หลายกิจกรรมมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ กล่าวคือ บทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนบุคลากร แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า จำนวนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวนบุคลากรมาก มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุได้หลายกิจกรรมกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวนบุคลากรน้อย

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุเฉลี่ยของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อายุเฉลี่ยของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

6) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับความพร้อมในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประเภท และอายุเฉลี่ยของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ แต่จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบุคลากรมาก มีความพร้อมมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนบุคลากรน้อย

ข้อเสนอแนะ

1) แนวทางความร่วมมือระหว่างกรมการจัดหางานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ ควรร่วมดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุเป็นสิ่งแรก ถัดมาคือ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุรับงานไปทำที่บ้าน และการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

2) การร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ ควรเริ่มจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ และมีบุคลากรเพียงพอ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ควรที่จะมีการเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากลักษณะงาน ชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรีมีข้อเสนอแนะสำหรับครั้งต่อไปดังนี้

- 1) รูปแบบที่เหมาะสมในการรับงานไปทำที่บ้านของผู้สูงอายุ
- 2) แนวทางการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ
- 3) การกำหนดอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กองวิจัยตลาดแรงงาน. 2556. รายงานผลการวิจัย เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองท้องถิ่น.กรมการจัดหางาน
- กฤตวิทย์ สวัสดิ์มงคล. 2551. บทบาทในการดูแลผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองบัว อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาตร์ มหาวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฐิติรัตน์ ดิศโยธิน. 2550. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนกรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริญญา ชูเลขา. 2554. รายได้และรายจ่ายผู้สูงอายุในประเทศไทย. สารนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. 2555. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร : พงษ์พาณิชย์เจริญผล จำกัด.
- วีระศักดิ์ อุปสิทธิ์. 2545. บทบาทศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กับความมั่นคงแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุกัญญา สมานเพื่อน. 2551. **การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสังคมชนบท: กรณีศึกษาอำเภอ
เกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ.** สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทย
ศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. **กรอบยุทธศาสตร์การ
ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะ 4 ปี (2548-2551).**
กรุงเทพมหานคร: คลังนานาวิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551. **แนวทางและมาตรการ
ส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2556. **สรุปผลที่สำคัญการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.
2555.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.